

Nr 332.

Av herr **Sjödahl m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47.*

I proposition nr 211 angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 upptages för anordnade av rundradiosändare för kortvåg i Hörby ett anslag av kronor 5 270 000.

Det måste anses vara beklagligt, att på detta sätt byggandet av de föreslagna kortvågssändarna ytterligare fördröjes. Då tekniska möjligheter för en tillfredsställande svensk kortvågsservice icke endast är ett svenskt lyssnarintresse i utlandet utan ett allmänt statsintresse, ha vi ansett oss på nytt böra bringa denna fråga inför riksdagens prövning.

Vi tillåta oss erinra om att frågan om förbättrad kortvågsservice var föremål för behandling vid 1943 års riksdag, samt att 1943 års rundradioutredning den 7 februari 1944 i skrivelse till statsrådet och chefen för kungl. kommunikationsdepartementet framlade förslag om omedelbart byggande av två kortvågssändare på vardera 100 kw med en anläggningskostnad beräknad till 5 270 000 kronor. Då proposition av Kungl. Maj:t icke avlämnades till 1944 års riksdag, blev ärendet föremål för interpellation i andra kammaren.

1945 års riksdag har emellertid i anledning av väckta motioner, nr 328 och 517 i första respektive andra kammaren, i skrivelse till Kungl. Maj:t, nr 440, uttalat den förväntan, att frågan om förbättrade kortvågssändare underkastades prövning av Kungl. Maj:t och därav föranlett förslag *snarast* förelades riksdagen. I anslutning därtill har arbetsmarknadskommissionen medtagit anordnandet av den ifrågasatta kortvågsanläggningen såsom objekt i en investeringsreserv. Då enligt motionärernas uppfattning detta innebär, att förverkligandet av 1943 års rundradioutrednings förslag uppskjutes på obestämd tid, och då riksdagen tidigare bestämt understrukit betydelsen av dessa rundradiosändare, vilja motionärerna härmed framhålla vikten av att frågan *snarast* möjligt får en tillfredställande lösning. Att ingen tid härvid bör försittas framgår av de erfarenheter, som gjorts vid tidigare internationella radiokonferenser. Vid dessa har kunnat konstaterats, att det enda, som berörda länder respektera vid fördelningen av våglängder, är befintliga eller möjligen under konstruktion varande stationer med stor effekt. Kan icke Sverige i en sådan konferens påvisa, att beslut föreligger om byggandet av kraftiga sändare och förberedande åtgärder vidtagits, kan man befara, att föga hänsyn tages till våra önskemål i kortvågsfrågan och att vi därigenom i hög grad försvårat för oss möjligheten att på lämpligt sätt anskaffa och anordna ett kommunikationsmedel, som andra nationer i stor utsträckning framgångsrikt utnyttjat.

För motiveringen av rundradioutredningens förslag vilja vi hänvisa till arbetsmarknadskommissionens referat (Bihang B, s. 70—72 till prop. nr 211). Till motionen 1945 I:328 tillåta vi oss även att hänvisa. Därjämte vilja vi erinra om, att kommerskollegium i sitt remissvar angående 1943 års rundradioutrednings betänkande om kortvågssändarna har beaktat synpunkter, framförda från Sveriges industriförbund, Sveriges redareförening, Sveriges fartygsbefälsförening, Svenska maskinbefälsförbundet, Svenska sjöfolksförbundet samt olika handelskammare i riket. Kommerskollegium anför bl. a. att det i de inkomna yttrandena har omvittnats,

att det förelåg ett stort behov av en förbättring av de svenska kortvågssändningarna till utlandet. Samtliga de organisationer, som yttrat sig ha tillstyrkt, att de åtgärder, som av de sakkunniga föreslagits för en effektivisering av kortvågssändningarna, måtte komma till utförande, och förordat, att åtgärderna måtte vidtagas snarast möjligt.

Kollegium vill för sin del kraftigt understryka önskvärdheten av att åtgärder i förevarande hänseende vidtagas utan dröjsmål. Vid återuppbyggnaden av världshandeln kommer det att vara av stor betydelse för Sverige att äga tillgång till det verkningsfulla propagandamedel, som effektivt utnyttjade radiosändningar onekligen innebära.

I remissvaret understrykes vidare

de föreslagna åtgärdernas betydelse för sjöfolket samt önskemålet att uppehålla denna yrkesgrupps kontakt med hemlandet. Det framstår även för kollegium såsom en angelägen social uppgift att tillgodose sjöfolkets intresse av att kunna uppehålla en kontinuerlig kontakt med hemlandet. Jämväl med tanke på vad denna yrkesgrupp under krigsåren i främmande farvatten utfört till landets fromma, synes det väl motiverat att vidtaga de föreslagna förbättringsåtgärderna, vilka otvivelaktigt skulle hälsas med stor glädje av sjöfolket.

Sveriges allmänna exportförening har i sitt remissuttalande till nämnda betänkande framhållit:

I betraktande av Sveriges växande betydelse som industriland och dess i anledning härav ökade beroende av världsmarknaden är det otvivelaktigt av vikt, att dess röst blir hörd i etern och att därigenom en goodwill skapas, som kan verka främjande även på de svenska affärsintressena i utlandet.

Frågan om förbättrade kortvågssändningar till utlandet följes med särskilt intresse av talesmän för svenskar och svenskättlingar i utlandet, varom uttalanden i svenska tidningar i utlandet och vad som kommit Radiotjänst tillhanda i form av brev och rapporter ge mångtaliga vittnesbörd.

Därjämte vilja motionärerna erinra om att det internationella samarbetet olika radioföretag emellan börjat och kommer att ytterligare kraftigt utvecklas. Radioreporters utsändas för att till sina respektive radioorganisationer göra reportage över aktuella händelser och karakteristiska förhållanden, varvid särskilt beträffande de transoceana överföringarna driftsäkra kortvågsförbindelser äro nödvändiga. Den upplysning om svensk kultur och svenska möj-

ligheter i fråga om export och därmed sammanhängande problem, som kan ske genom en effektiv kortvågsservice, torde kunna bliva av stor betydelse.

Enligt statsutskottets utlåtande nr 201 vid 1945 års riksdag ansåg sig utskottet inte kunna tillråda att riksdagen fattade beslut i frågan om kortvågssändare, innan denna varit föremål för Kungl. Maj:ts bedömande. Men utskottet förväntade, att frågan prövades av Kungl. Maj:t och att förslag snarast förelades riksdagen. Uti arbetsmarknadskommissionens betänkande med förslag till investeringsreserv har kommissionen ifrågasatt lämpligheten att medtaga denna anläggning i reserven men funnit, att den var av hög angelägenhetsgrad och i viss utsträckning beredde sysselsättning åt inhemsk arbetskraft, varför den medtagits. Efter prövning har även vederbörande departementschef uppfört anslaget å allmän beredskapsstat. Då frågan på så sätt varit under Kungl. Maj:ts bedömande och då den befunnits vara av hög angelägenhetsgrad, få vi därför föreslå att ett delanslag för ändamålet uppföres å nästa års riksstat samt att återstoden av behövt anslag uppföres å allmän beredskapsstat. Enligt inhämtade upplysningar borde delanslaget bestämmas till 1 200 000 kronor och återstoden (5 270 000 — 1 200 000) 4 070 000 kronor uppföras å beredskapsstat. Samma delning av erforderligt anslag har av Kungl. Maj:t föreslagits beträffande ny rundradiostation i Stockholm.

På grund av den materialbrist, som efter kriget råder såväl i Sverige som utomlands och vilken torde komma att kvarstå flera år framåt, kan man förutse, att färdigställandet av ifrågavarande kortvågsanläggning torde taga inemot tre år i anspråk. Ett uppskjutande av beslutet om anläggningens utförande skulle — med hänsyn till den alltjämt ökade trängseln inom kortvågsbanden för rundradio — ytterligare minska utsikterna att framdeles få disponera över någotsånär störningsfria våglängder.

Med anledning av vad som här anförts vilja vi föreslå, att riksdagen måtte besluta,

att två kortvågssändare i huvudsaklig överensstämmelse med förslag av 1943 års rundradioutredning skola anläggas,

att å riksstaten för budgetåret 1946/47 till rundradiosändare för kortvåg i Hörby anvisa ett investeringsanslag av 1 200 000 kronor,

samt att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 för ändamålet uppföra ett anslag av 4 070 000 kronor.

Stockholm den 3 maj 1946.

Edgar Sjödahl.

Elon Andersson.

Harald Nordenson.

Herman Ericsson.

Rickard Sandler.

Rud. Anderberg.

Rickard Lindström.

Axel Löfvander.

Ruben Wagnsson.

K. A. Westman.